

VIDĒĀ TREŠDIENA

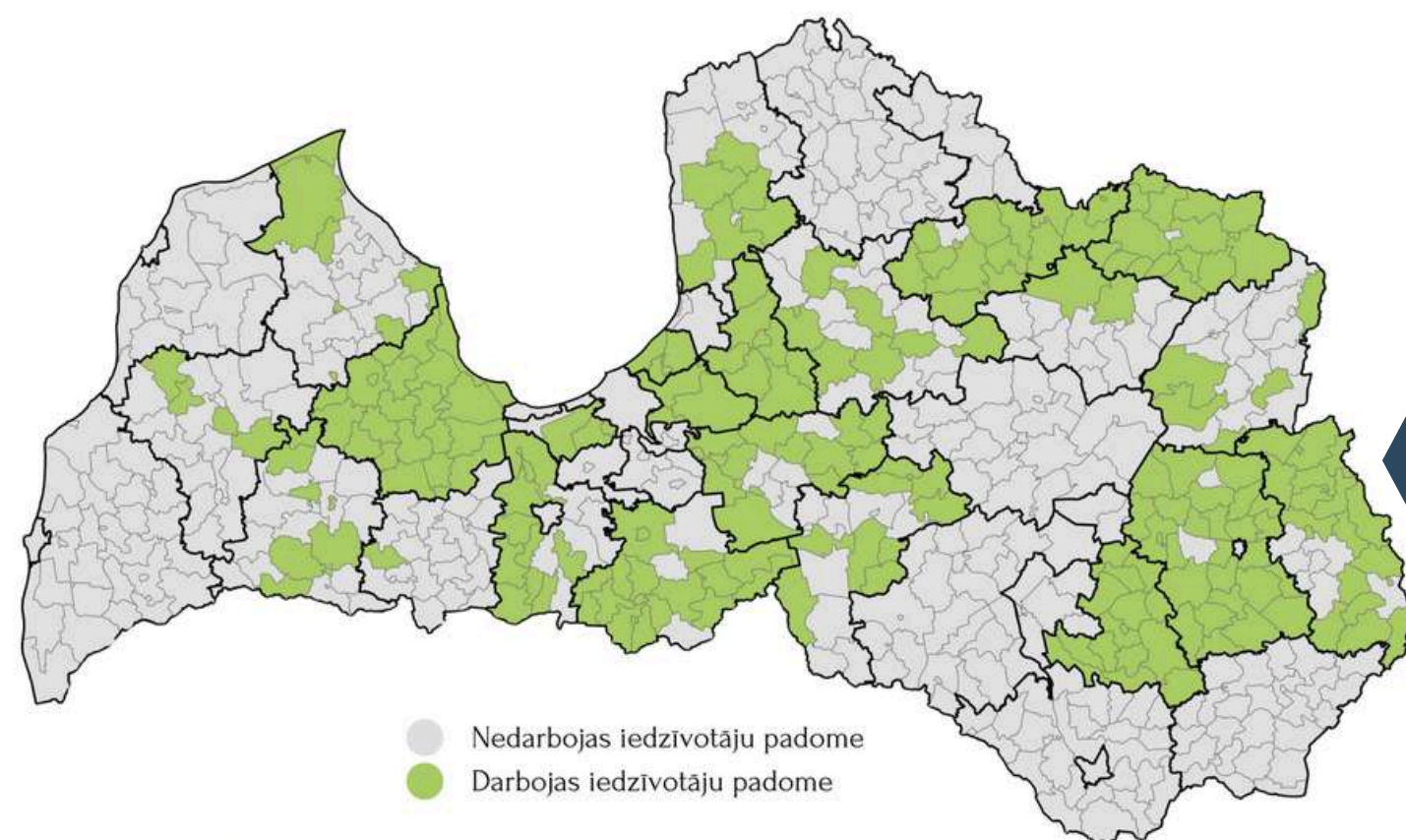
IEDZĪVOTĀJU PADOMES

Līga Stafecka
Vadošā pētniece, Domnīca
Providus

29. oktobrī
plkst. 15.00
TIEŠSAISTĒ

Iniciatīva tiek īstenota ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par informācijas saturu atbild biedrība "Latvijas Lauku forums".

Iedzīvotāju padomes Latvijā

Vadošā pētniece Līga Stafecka

2025.gada 29.oktobris.

Galvenie jautājumi

1. Kas ir iedzīvotāju padome

Kas ir iedzīvotāju padome un ko no tās sagaidīt?

2. Izveidošana

Kā izveidot iedzīvotāju padomi?

3. Pilnvaras

Kādas ir iedzīvotāju padomju pilnvaras?

4. Labā prakse un izaicinājumi

Kas ir labā prakse iedzīvotāju padomju darbībā, veiksmes stāsti un izaicinājumi

1. Kas ir iedzīvotāju padome?

Konsultatīva pašvaldības intitūcija - iedzīvotāju padome tiek veidota, lai nodrošinātu vietējo kopienu iedzīvotāju interešu pārstāvību un pašvaldības teritorijas attīstību, veicinot iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un saskaņotu rīcību kopējam labumam.

! Atšķiras no nevaldības organizācijām, jo:
nav juridiska persona / nevis biedru, bet kopienas intereses.

! Atšķiras no pašvaldības iestādēm, jo:
darbojas brīvprātīgi/ nav lēmumu pieņemšanas pilnvaru - tikai konsultatīvas

Ko sagaidīt no iedzīvotāju padomēm?

Ko sagaidīt?

Interesi un rūpes par vietējo kopienu un tās vajadzībām

Vietējo kopienu interešu aizstāvību sadarbībā ar pārvaldniekiem/ pašvaldību

Informācijas pārzināšana un informācijas apmaiņa starp iedzīvotājiem un pašvaldību

Vietējās kopienas saliedēšanu

Atgriezeniskā saite par darbību

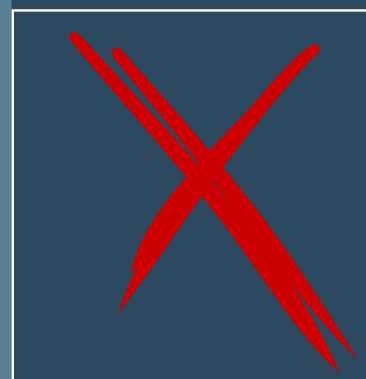
Ko negaidīt?

Pašvaldības domes deputātu loma nemainās.

Pašvaldības funkcijas turpina pildīt pati pašvaldība - iedzīvotāju padomes konsultatīvi un brīvprātīgi darbojas savu iespēju robežās.

Darbs iedzīvotāju padomē nav pilna laika darbs, tas nav algots darbs.

Nepieņem domes lēmumus.

2. Izveidošana

**Iedzīvotāju padomes ir tieši
vēlētas!**

Padomi ir tiesīgas vēlēt:

- fiziskā persona
- 16 gadu vecums
- ir LR pilsoņi vai
- ir tādi ES pilsoņi, kuri nav LR pilsoņi, bet ir reģistrēti FPRIS.

Citus ar dzīvesvietu vai īpašuma piederību saistītus priekšnoteikumus dalībai padomes vēlēšanās var noteikt padomes nolikumā.

Par padomes locekli var būt:

- fiziskā persona
- 16 gadu vecums
- ir LR pilsoņi vai
- ir tādi ES pilsoņi, kuri nav LR pilsoņi, bet ir reģistrēti FPRIS
- **nav atļauts būt domes deputātam, pašvaldības izpilddirektoram un viņa vietniekam.**

Ievēlēšanas piemēri

Ogres
novads

Tiešas vēlēšanas

Vienlaikus ar Ogres novada pašvaldības domes vēlēšanām 2025.gada 7. jūnijā.

Vēlēšanās piedalījās 5375 iedzīvotāji.

Aizkraukles
novads

Klātienē noteiktā dienā + elektroniskā balsošana noteiktu periodu.

Vēlēšanas tiek organizētas klātienē ar iespēju pirms vēlēšanu dienas veikt balsošanu elektroniski (izmantojot Aizkraukles novada mobilo aplikāciju). Elektroniskā balsošana tiek izsludināta 3 (trīs) nedēļas pirms klātienē vēlēšanu organizēšanas dienas un tiek noslēgta 1 (vienu) nedēļu pirms noteiktās vēlēšanu dienas klātienē.

Padomes vēlēšanas tiek uzskatītas par notikušām, ja tajā piedalās vismaz 5 % (pieci) no attiecīgajā teritoriālajā vienībā reģistrēto iedzīvotāju skaita, kas ņemti pēc pēdējiem publiski pieejamiem PMLP datiem.

2024.gadā IP vēlēšanās piedalījās 10% iedzīvotāju

AICINĀM UZ IEDZĪVOTĀJU PADOMES
VĒLĒŠANĀM JAUNSVIRLAUKAS PAGASTĀ

24. novembrī plkst. 18.00
Staļģenes Tautas namā

Kopsapulces dalībniekiem līdzi jāņem personu apliecinošs
dokuments - pase vai personas apliecība
Iedzīvotāju padomes locekļu kandidātu saraksts: www.jelgavasnovads.lv

Vēlēšanas iedzīvotāju kopsapulcē

Iedzīvotāji, kas nebūs paguvuši piedalīties vēlēšanu kopsapulcē, par padomes locekļiem varēs nobalsot, balsošanas zīmi lejupielādējot tīmekļvietnes www.jelgavasnovads.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība" – "Iedzīvotāju padomes" un vēl 7 darba dienas pēc vēlēšanu dienas ar elektronisko parakstu parakstītu iesniegt pašvaldībai, nosūtot uz e-pastu dome@jelgavasnovads.lv.

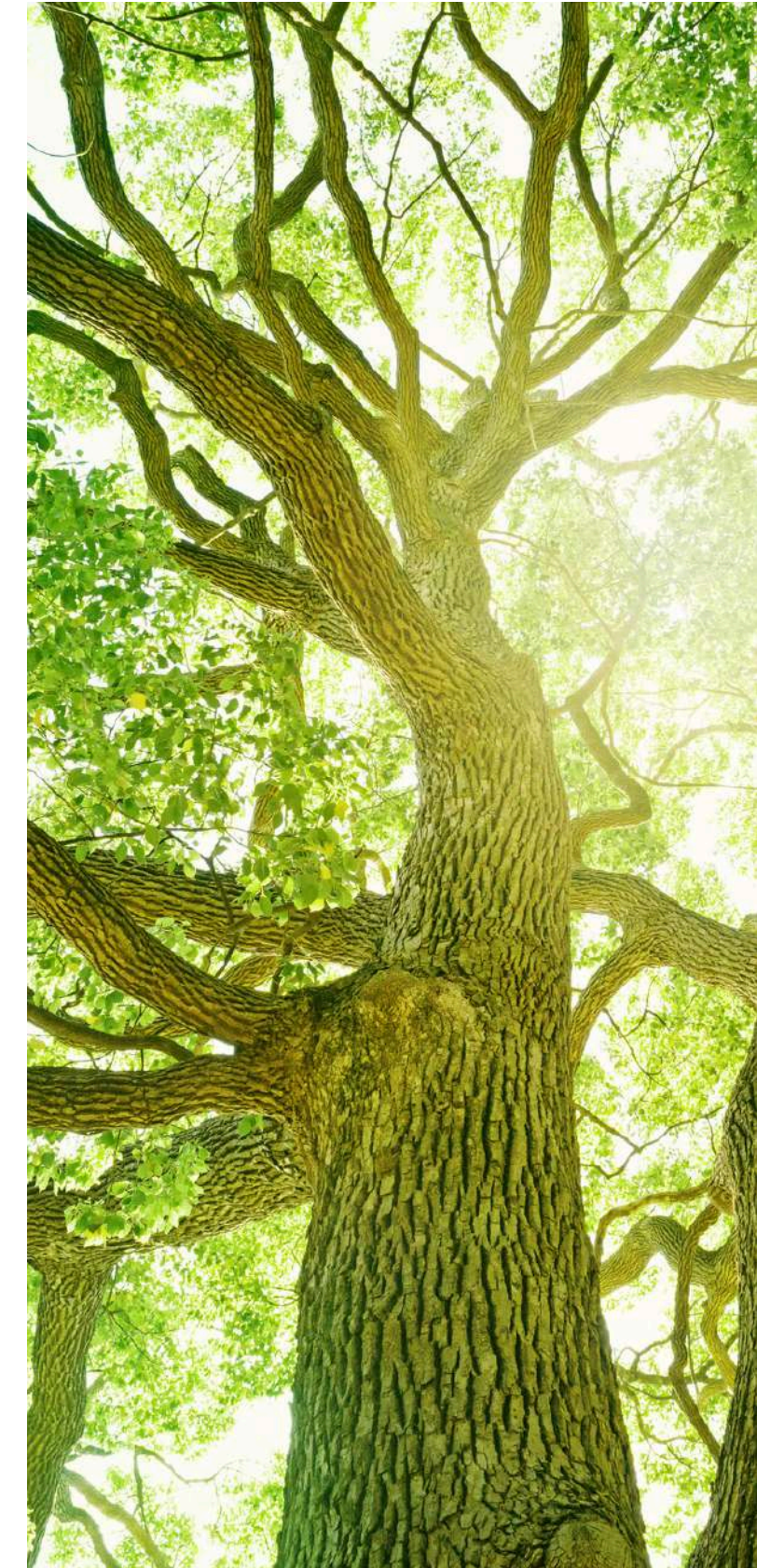
Jelgavas novada iedzīvotāju padomes nolikums: ne mazāk 2% no kopējā pagasta iedzīvotāju skaita (saskaņā ar PMPLP datiem uz šī gada 1. janvāri) –

Jaunsvirlaukas pagastā no 2548 iedzīvotājiem vēlēšanās jāpiedalās vismaz 51 balsotājam.

Iedzīvotāju padomju nolikumā nosaka:

1. padomes kompetenci vietējās kopienas jautājumu izlemšanā papildus Pašvaldību likumā jau noteiktajam;
2. padomes darbības teritoriju;
3. padomes locekļu skaitu un kandidātu izvirzīšanas kārtību;
4. padomes locekļu ievēlēšanas kārtību, paredzot iespēju iedzīvotājiem tieši balsot par padomes locekļu kandidātiem;
5. padomes darbības termiņu;
6. padomes darba organizāciju;
7. kārtību, kādā pašvaldības institūcijas izskata iedzīvotāju padomes iesniegumus.

3. Pilnvaras

Padome izskata jautājumus, kas skar padomes darbības teritorijas iedzīvotāju intereses un iesniedz lēmumu projektus izskatīšanai domē.

Likums ledzīvotāju padomēm piešķir šādas tiesības:

- **lesniegt domes sēdē izskatāmu lēmuma projektu;**
- **lerosināt publisko apspriešanu (par kuras rīkošanu pēc tam dome pieņem lēmumu).**

Pašvaldībai ir pienākums konsultēties ar ledzīvotāju padomēm par jautājumiem, kas skar attiecīgās teritorijas jautājumus.

Pašvaldībai ir pienākums konsultēties ar iedzīvotāju padomēm par jautājumiem, kas skar attiecīgās teritorijas sekojošus jautājumus:

#1 no 3 - gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (publisko teritoriju apgaismošana un uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; pretplūdu pasākumi; kapsētu un beigto dzīvnieku apbedīšanas vietu izveidošana un uzturēšana), kā arī noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas saglabāšanu;

Pašvaldību likuma 4.panta pirmās daļas 2.punkts.

#2 no 3 - sniegt iedzīvotājiem daudzveidīgu kultūras piedāvājumu un iespēju piedalīties kultūras dzīvē, sekmēt pašvaldības teritorijā esošā kultūras mantojuma saglabāšanu un sniegt atbalstu kultūras norisēm;

Pašvaldību likuma 4.panta pirmās daļas 5.punkts.

#3 no 3 - sekmēt saimniecisko darbību pašvaldības administratīvajā teritorijā un sniegt tai atbalstu;

Pašvaldību likuma 4.panta pirmās daļas 12.punkts.

Piemēri no pašvaldībām par IP papildu pilnvarām:

Kuldīgas novads

- sniegt Domei viedokli par pašvaldības funkciju izpildes izmaiņām,
- iesniegt priekšlikumus un ierosinājumus pašvaldībai,
- pieprasīt informāciju no pašvaldības savu uzdevumu veikšanai.

Talsu novads

- iesniegt iesniegumus valsts iestādēm un pieprasīt informāciju,
- ar novērotāja/padomdevēja statusu piedalīties līdzdalības budžeta projektu izvērtēšanā;
- Padome konsultējas ar pagasta/pilsētas pārvaldes vadītāju par budžeta pieprasījumiem un to izpildi vietējā teritorijā.

Siguldas novads

- uzaicināt uz savām sēdēm pašvaldības pārvalžu vadītājus, deputātus, NVO, uzņēmēju un iedzīvotāju pārstāvjus.
- Iepieprasīt un saņemt no pašvaldības informāciju par vietējās kopienas jautājumiem.

Ogres novads

- padomes locekļi var piedalīties domes un komiteju sēdēs ar padomdevēja statusu (ievērojot sēžu reglamentu).

Rēzeknes novads

- Domes priekšsēdētājam un deputātiem noteikts vismaz reizi gadā tikties ar katru padomi aktuālo jautājumu apspriešanai

Izaicinājumi

Neuzticēšanās barjera:

jūtama abpusēja neuzticēšanās - kas te tagad notiks!?

Iedzīvotāju pasivitāte:

39% pašvaldību pagastu izveidotas iedzīvotāju padomes - pārējās tas nenotiek pasivitātes dēļ. .

Pilnvaras:

- sajūta, ka pilnvaras par vāju;
- pārspīlētas gaidas par savu ietekmi;
- pārliecības trūkums, ka spēs izmantot pilnvaras, piemēram, iesniegt lēmumprojektu.

Politizēšana/ vēlme kontrolēt:

- dažviet IP vairāk darbojas politiskā opozīcija - grūti veidot sadarbību;
- stingrāka kontrole pār to, cik brīvi IP var darboties - vēlme ierādīt vietu - kurš te būs galvenais.

Pārāk birokrātiska darbība:

Smagnēji, ka prasība publicēt protokolus.

Zems pašvērtējums:

pašcenzūra, ka paši neko nemākam.

Statuss neļauj pašiem ieviest projektus:

Nav juridiska persona, nekvalificējas konkursiem, lai piesaistītu finansējumu.

Kas ir labā prakse iedzīvotāju padomju darbībā?

Domnīca Providus

Būt pašiem

KATRA padome veido savu pieeju, kā tā vēlas daroties, kādus jautājumus risināt.

Katra iedzīvotāju padome ir labākā iespējamā, kāda attiecīgajā laikā un teritorijā bija iespējama!

Pārstāvēt

Padomēm jābūt labā kontaktā ar vietējiem iedzīvotājiem, lai tos varētu patiesi pārstāvēt.

Ar katru darbības gadu arvien jāpieaug sabiedrības informētībai, ka darbojas vietējā padome.

Sadarboties

Veiksmīga iedzīvotāju padome - tā, kura atrod "sadarbības atslēgu" ar pašvaldību.

Iedzīvotāju padomēm jābūt regulārā mijiedarbībā ar pašvaldību, vismaz reizi gadā jātiekas par pašvaldības vadību.

Vārmes iedzīvotāju padome

Vārmes iedzīvotāju padome darbojas aktīvi un redzami pirmie darba augļi

Piemēram, tā kā pagastā nav bankomāta, tad vietējā veikalā izveidots naudas izmaksas pakalpojums. Šobrīd notiek darbs, lai Vārmē būtu arī pakomāts, jo tuvākais ir 23 kilometru attālumā.

Skrīveru iedzīvotāju padome

1. Par kultūras un sporta pasākumiem 2025. gadā

Ziņotājs: E.Pudzis.

1.1.Par sporta aktivitātēm Skrīveros

Ziņo: D.Bērziņa

Veikta aptauja par sporta aktivitātēm Skrīveru pagastā. Piedalījās 104 cilvēki. Personas sporta mājās apstākļos, stadionā, sporta zālē, mežā/pagalmā. Problēmas sporta jomā Skrīveros: nav dažādības sporta nodarbību izvēlē, nepietiekama informācija par aktivitātēm, zems iedzīvotāju līdzdalības līmenis. Iedzīvotāji vēlas sporta zāli ar trenižieriem, publiski pieejamu visiem. Faktiski jaunieši skrīto Dzelzceļnieku ielā, kur ir labs asfalts. Skolas sporta zāle ir noslogota. Ir iespējams izmantot dabas takas aktivitātēm, piemēram, skriešanai.

Ziņo: Z.Sprukte

Aktivitātes veido – sporta pasākumi pagasta svētku ietvaros, ir volejbola laukumi (trīs) Velobraucēju laukums (skeitparkā), ārā trenižieri. Ārā rīki stadionā. AUV tomēr vēlas saudzēt stadionu no pārmērīgas izmantošanas un bojāņem. Plānots atjaunot stadionu, ārā trenižieri.

Valles iedzīvotāju padome

Valles pagasta prioritāšu izvirzīšana Bauskas novada pašvaldības 2026.gada budžeta plānošanai.

Padome, ņemot vērā Valles pagasta iedzīvotāju interešu pārstāvību un apkopoto informāciju par Valles pagasta iedzīvotāju vēlmēm, aicina Bauskas novada domi, plānojot 2026.gada budžetu, rast līdzekļus:

- dubultās virsmas apstrādei Veikala ielai Taurkalnē,
- laternu izbūvei Taurkalnē gar ceļu V935 Taurkalne – Dobelnieki (skatīt pielikumā esošo vēstuli),
- dubultās virsmas apstrādei Vallē ceļam no pagastmājas “Dzimas”, Valle, Valles pagasts līdz Liepu ielas katlumājai,
- kapličas izbūvei Vallē,
- iekārtojot uzturēšanas izdevumus bērnu rotaļu laukumam pie Valles pamatskolas, nodrošinot ar mīksta seguma izveidi,
- Dārza ielā esošajām laternām pieslēgt videonovērošanu,
- iekārpojot līdzekļus videonovērošanas uzlabošanai Valles centrā (nodrošinot kameru izšķirtspēju).

Sabiles iedzīvotāju padome

Jaunākie Kultūra Pašvaldības

Iedzīvotāju padome jau otro reizi pulcē sabilniekus diskusijai

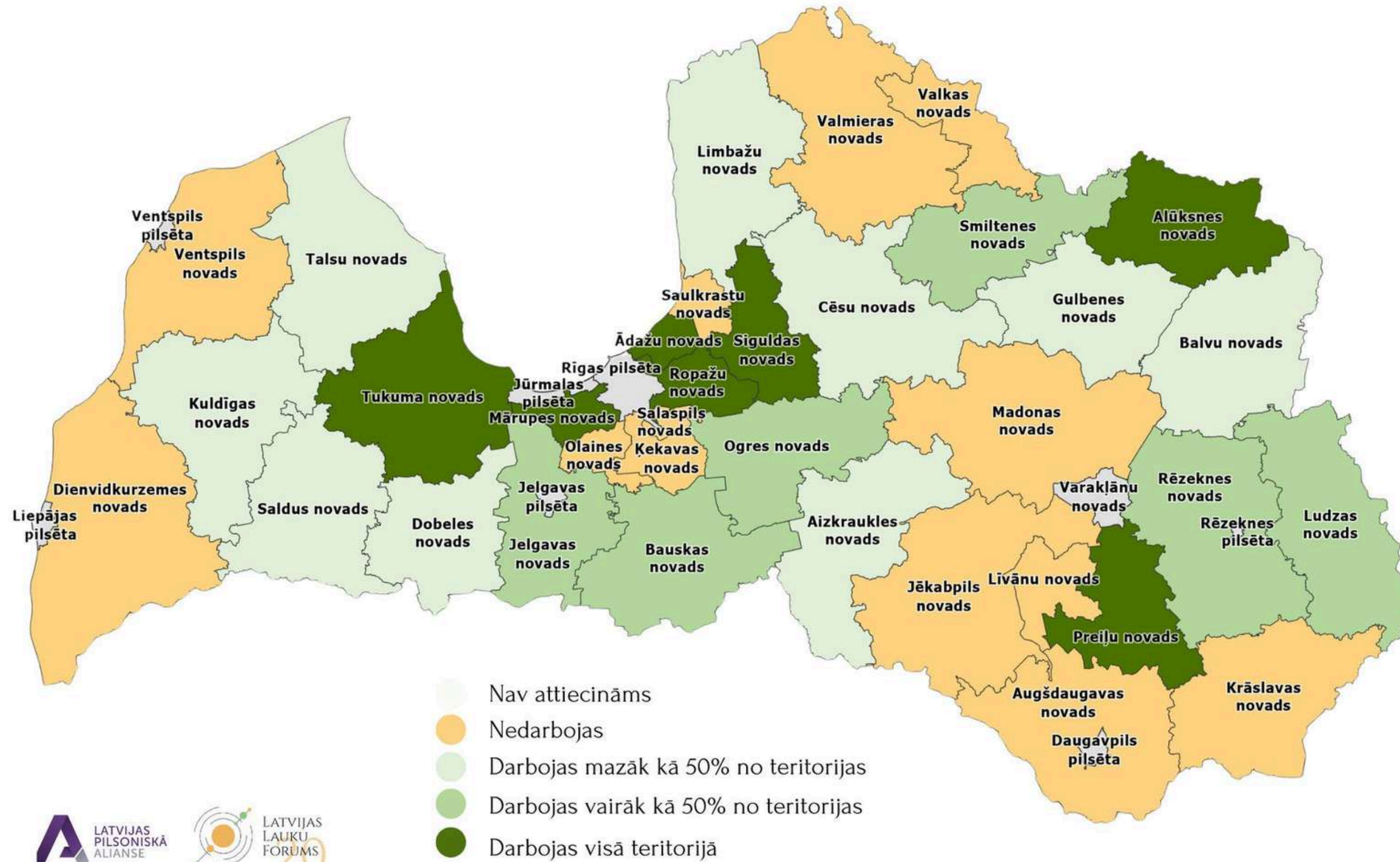
23/04/2025 Niceta Anna Stariņa

Talsi, Valdemārpils un Sabile var lepoties ar to, ka šajās pilsētās ir vēsturiskie centri, kam ir savs šarms un kurus jākopj, lai tie neizzustu. Katra vēsturiskā māja stāsta kādu brīnišķīgu stāstu. Sabiles pilsētas iedzīvotāju padomē darbojas arhitekts Andis Alksniņš un mākslinieks, scenogrāfs Andris Millers, kura hobijs ir atjaunot senas Sabiles mājas, tāpēc viņiem šī tēma īpaši tuva.

Viļānu iedzīvotāju padome

IEDZĪVOTĀJU PADOMJU ĪPATSVARS PA NOVADIEM

Domnīca Providus

Paldies!

liga.stafecka@providus.lv

